Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Lausunto
5.11.2021

VN/24984/2020-TEM-140

Viite: HE 183/2021 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain 79 §:n muuttamisesta

Esityksen keskeiset ehdotukset

Siviilipalveluslain 79 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että palvelukseen uudelleen määräämisessä huomioitaisiin nykytilaa vastaavasti aika, jonka siviilipalvelusvelvollinen on ollut siviilipalveluksesta kieltäytymisestä tai siviilipalvelusrikoksesta johtuvan tutkinnan vuoksi vapautensa menettäneenä. Palvelusaika luettaisiin siten, että yksi päivä vapaudenmenetystä vastaa kahta päivää siviilipalveluksessa. Muutoksen tavoitteena on selkeyttää sääntelyä tilanteissa, joissa Siviilipalveluskeskuksen olisi määrättävä siviilipalvelusvelvollinen uudelleen palvelukseen suorittamaan hänen jäljellä oleva siviilipalvelusaikansa. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain sääntelyä näiltä osin.

Siviilipalveluslain 79 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos tuomioistuin on hylännyt siviilipalvelusvelvollista vastaan nostetun syytteen 74 §:ssä tarkoitetusta siviilipalveluksesta kieltäytymisestä, häntä ei enää määrättäisi suorittamaan siviilipalvelusvelvollisuuttaan rauhan aikana. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin menettelystä tapauksissa, joissa henkilöä ei enää määrättäisi uudelleen palvelukseen rauhan aikana, koska siviilipalveluksesta kieltäytymistä koskeva asia on jo kertaalleen käsitelty tuomioistuimessa. Muutoksen tavoitteen on välttää kaksoisrangaistavuuden *ne bis in idem* –periaatteen kannalta ongelmallinen palveluskierre tapauksissa, joissa siviilipalveluksesta kieltäytymisestä ei ole tuomittu rangaistusta.

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on poistaa nykytilan aiheuttama tilanne, jossa Siviilipalveluskeskuksen tulee määrätä siviilipalvelusvelvollinen uudelleen palvelukseen tilanteessa, jossa syyte siviilipalveluksesta kieltäytymisestä on tuomioistuimessa lainvoimaisesti hylätty. Henkilön tultua määrätyksi uudelleen palvelukseen nykyisen siviilipalveluslain 79 §:n nojalla ja kieltäytyessä uudelleen, ei asian johdosta suoritettu esitutkinta ne bis in idem –periaatteesta johtuen johda syytteeseen tai mahdollinen syyte joka tapauksessa tultaisiin käytännössä tuomioistuimessa hylkäämään. Nykyisen lain voimassa ollessa edellä selostettu tilanne ratkeaa

vasta sen vuoden lopussa, kun siviilipalveluksesta kieltäytyjä saavuttaa 30 vuoden iän.

Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Esityksen vaikutukset

Siviilipalveluslakiin ehdotetulla uudella sääntelyllä vältetään kaksoisrangaistavuuden *ne bis in idem* –periaatteen kannalta ongelmallinen palveluskierre tapauksissa, joissa siviilipalveluksesta kieltäytymisestä ei ole tuomittu rangaistusta. Ehdotettu muutos selkeyttäisi oikeustilaa, parantaisi siviilipalvelusvelvollisten oikeusturvaa ja säästäisi oikeuslaitoksen sekä Siviilipalveluskeskuksen resursseja.

Kunnioittavasti,

Satu Ylikorpi
Erityisasiantuntija